

Reference

- จิรพร สุเมธีประสิทธิ์, มัทธนา พพิณวารัตน์ และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. การบริหารความเสี่ยงอย่างมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์แมคกรอ-ฮิล
- ศูนย์บริหารจัดการความเสี่ยง มหาวิทยาลัยมหิดล. 2558. เอกสารจากที่ประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยมหิดล ครั้งที่ 57
- งานบริหารความเสี่ยง คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี. 2557. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตร COSO ERM & Fundamental of Risk Management
- ดร. ภาณุ เชาว์ปรีชา. 2558. เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรการบริหารความเสี่ยงองค์กร ของคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หัวข้อการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน

ฉบับต่อไป.....

“เครื่องมือการจัดการความเสี่ยงและการควบคุมภายใน”

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา : ศ.คลินิก นพ.พรชัย มูลพฤกษ์

บรรณาธิการ : นายปฏิภาณ แซ่หลิม

เรียบเรียง : น.ส.วิรงรอง ภูวิชัย

ออกแบบ : น.ส.พิกุล ไสเจยยะ

จดหมายข่าวด้านบริหารความเสี่ยง

RISK LETTER

ฉบับที่ 2 ปี 2559

- ➔ จุดเริ่มต้นของการบริหารความเสี่ยงคณะฯ
- ➔ การค้นหาความเสี่ยงและแหล่งที่มาของความเสี่ยง
- ➔ การประเมินความเสี่ยงเพื่อเลือกความเสี่ยงที่สำคัญมาจัดการ

จุดเริ่มต้นของการบริหารความเสี่ยงคณะฯ

ในฉบับที่แล้วผู้อ่านได้ทราบถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงไปแล้วในฉบับนี้จึงจะขอกล่าวถึงการค้นหาความเสี่ยงและประเมินความเสี่ยงเพื่อให้ทุกท่านเข้าใจการดำเนินการด้านบริหารความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น

การบริหารความเสี่ยง คือ กระบวนการในการระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง การกำหนดแผนการจัดการความเสี่ยงเพื่อป้องกันหรือลดโอกาสการเกิดความเสี่ยงหรือหากเกิดขึ้นและผลความเสียหายที่เกิดขึ้นจะอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

สำหรับการบริหารความเสี่ยงของคณะฯ ได้นำเอานโยบายด้านบริหารความเสี่ยงจากศูนย์บริหารจัดการความเสี่ยง มหาวิทยาลัยมหิดล มาปรับใช้และเพื่อให้การดำเนินการมีความเชื่อมโยงกับการบริหารความเสี่ยงระดับมหาวิทยาลัย คณะฯจึงนำกรอบการบริหารความเสี่ยง COSO ERM มาใช้ในการดำเนินการด้านบริหารความเสี่ยง

COSO ERM (The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission Enterprise Risk Management)

การค้นหา ความเสี่ยงและแหล่งที่มาของความเสี่ยง

กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงควรเริ่มจาก การค้นหาเพื่อระบุเหตุการณ์ที่มีผลกระทบเชิงลบต่อการดำเนินการขององค์กรเพื่อให้ง่ายต่อการพิจารณาความเสี่ยง จึงมีการกำหนดประเภทของความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO Internal control และ ERM ร่วมกับบริบทขององค์กร ประเภทของความเสี่ยงหลักที่พบในองค์กรส่วนใหญ่ มีดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแผนกลยุทธ์ทั้งความเป็นไปไม่ได้ของแผนกลยุทธ์หรือการไม่สามารถบรรลุตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดได้ซึ่งล้วนเป็นที่มาของความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

2. ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงานหรือกระบวนการทำงาน หากเกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน ความเสี่ยงนี้ส่วนใหญ่จะพบมากที่สุด เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานที่ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมรับผิดชอบ สำหรับปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านนี้ได้แก่ คน เทคโนโลยี และกระบวนการ

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากความไม่แน่นอนของผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเงินที่จะส่งผลกระทบต่อมูลค่าขององค์กรหรือเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการบริหารจัดการด้านงบประมาณขององค์กรภาครัฐ อย่างไรก็ตามแหล่งที่มาของความเสี่ยงด้านการเงินมาจาก 3 ด้านหลักๆ ดังนี้ 1.ราคาตลาด เช่น อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน 2.การกระทำของกิจการอื่นๆ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น เช่น ผู้ขาย ลูกค้า คู่ค้า 3.การกระทำภายในองค์กร ความล้มเหลวของการบริหารจัดการองค์กร โดยเฉพาะส่วนที่เกิดจากบุคลากร กระบวนการระบบงาน

4. ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ (Compliance Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการไม่ปฏิบัติตามระเบียบ และ/หรือกฎหมายในหน่วยงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อหน่วยงานและองค์กร หากมีการละเมิด ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ปัจจัยที่เป็นสัญญาณเตือนว่าอาจเกิดความเสี่ยง คือการที่กฎระเบียบ หรือแนวทางการดำเนินงานถูกตีความมากกว่า 1 ทาง หรือมีบุคลากรไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติตามไม่ครบ

ในการพิจารณาแหล่งที่มาของความเสี่ยงนั้นควรพิจารณาให้ครอบคลุมทั้งปัจจัยภายใน เช่น แผนยุทธศาสตร์ กฎระเบียบ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายภาครัฐ กฎหมาย สภาพภูมิอากาศ โรคระบาดและอื่นๆ ส่วนใหญ่องค์กรมักพิจารณาเพียงแคปัจจัยภายในโดยละเลยปัจจัยภายนอก ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ามีความสำคัญมากเช่นกัน

การประเมินความเสี่ยงเพื่อเลือกความเสี่ยงที่สำคัญมาจัดการ

เมื่อทราบความเสี่ยง องค์กรควรประเมินความเสี่ยงเพื่อกำหนดความสำคัญก่อนหลังในการจัดการความเสี่ยงรวมทั้งช่วยกำหนดแผนการจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ

ในการประเมินความเสี่ยงควรพิจารณา ดังนี้

- สาเหตุที่แท้จริงของความเสี่ยง เพื่อช่วยในการกำหนดแผนการจัดการความเสี่ยงได้ถูกต้อง
- ระดับความเสี่ยงเพื่อใช้ในการประเมินว่าความเสี่ยงใดสำคัญมากน้อย หรือเร่งด่วนเพียงใด ในแต่ละองค์กรจะมีการกำหนดเกณฑ์ในแต่ละระดับที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม หรือตามระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ สำหรับระดับความเสี่ยงนั้นนิยมแบ่งเป็น 5 ระดับ จากน้อยที่สุดไปมากที่สุด โดยในการประเมินระดับความเสี่ยงจะพิจารณาจาก 2 มิติดังนี้

➢ โอกาสเกิด Likelihood คือ ความถี่ที่มีโอกาสจะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง

➢ ผลกระทบ Impact คือ หากเกิดความเสี่ยงจะมีผลกระทบรุนแรงมากน้อยเพียงใด

ระดับโอกาสเกิดและผลกระทบจะถูกนำมาพิจารณาร่วมกันใน Risk Map จึงทำให้ทราบว่าความเสี่ยงมีระดับความรุนแรงมากเพียงใด ควรดำเนินการจัดการความเสี่ยงใดก่อนหลัง

Risk Map

โอกาสเกิด ผลกระทบ	น้อยมาก (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	สูง (4)	สูงมาก (5)
สูงมาก (5)	High	High	High	High	High
สูง (4)	High	High	High	High	High
ปานกลาง (3)	High	High	High	High	High
น้อย (2)	High	High	High	High	High
น้อยมาก (1)	High	High	High	High	High

ในการบริหารจัดการความเสี่ยง นอกเหนือจากการค้นหาความเสี่ยงและประเมินความเสี่ยงแล้วการจัดการความเสี่ยงถือเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่สำคัญ

ระดับความเสี่ยง	คำอธิบาย
สูงมาก (โซนสีแดง)	ความเสี่ยงที่องค์กรไม่สามารถยอมรับได้และต้องจัดการอย่างเร่งด่วน
สูง (โซนสีส้ม)	ความเสี่ยงที่องค์กรไม่สามารถยอมรับได้และควรจัดการอย่างเร่งด่วนรองลงมาจากความเสี่ยงที่อยู่ในโซนสีแดง หากจัดการไม่ได้ความเสี่ยงอาจปรับระดับสูงขึ้น
ปานกลาง (โซนสีเหลือง)	ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการติดตามเฝ้าระวัง และกำกับดูแลมาตรการควบคุมที่มีอยู่ให้ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
ต่ำ (โซนสีเขียว)	ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ เนื่องจากมีมาตรการควบคุมที่เพียงพอแล้วไม่จำเป็นต้องเพิ่มแผนการจัดการความเสี่ยง

Risk Assessments